Michaela Jurisová

Vybrané aspekty finančnej kriminality s dôrazom na trestné činy páchané v prostredí finančného trhu

Anotácia: Cieľom predkladanej práce je skúmanie vybraných aspektov finančnej kriminality, ako aj špecifickej skupiny trestných činov, ku ktorým dochádza v rámci aktivít realizovaných v prostredí finančného trhu. Pre účel predmetného príspevku a v zmysle zvolenej kategorizácie finančného trhu je predmetnom skúmania peňažný trh, kapitálový trh, devízový trh, poistný trh a trh drahých kovov, v kauzalite s vybranými trestnými činmi páchanými v ich prostredí.[1] Účelom skúmania je snaha o realizáciu analýzy dostupných informácií a poznatkov o vybraných trestných činoch páchaných v takomto špecifickom prostredí a ich následná transformácia do policajnej teórie a praxe. Detailnejšie je pozornosť venovaná predovšetkým štruktúre kriminality páchanej v rámci finančného trhu, tiež terminológii, subjektom[2] a nástrojom finančného trhu, vybraným prípadom z reálnej praxe, subjektom odhaľovania a objasňovania kriminality, ku ktorej dochádza na finančnom trhu a v závere aj poukázanie na možnosti realizácie prevencie v tejto oblasti. Text bol spracovaný s využitím vybraných metód a techník vedeckého poznávania. Skúmanie bolo realizované v teoretickej aj empirickej rovine, najmä štúdiom odborných a vedeckých zdrojov čerpania informácií a spracovaním dostupných štatistických údajov (z Evidenčno-štatistického systému kriminality – ďalej aj „EŠSK“, tzv. policajných štatistík).

Kľúčové slová: kriminalita, finančná kriminalita, finančný trh, subjekt finančného trhu, nástroj finančného trhu, Slovenská republika.

Úvod

Finančný trh je neustále v pozornosti ekonomického diania. Uvedené ovplyvňuje takmer celý spoločenský a ekonomický život modernej doby. V trhovej ekonomike sa finančný trh pokladá za vrchol ostatných trhov. Jeho zdroje a prostriedky sú využiteľné vo všetkých oblastiach. Finančný trh v sebe sústreďuje ponuku a dopyt po peňažnom kapitáli, platobných prostriedkoch, cenných papieroch, devízach, drahých kovoch, poistnej ochrane. Tento proces je realizovaný prostredníctvom finančných sprostredkovateľov – bánk, sporiteľní, poisťovní, penzijných fondov, búrz či investičných spoločností.

V rozvinutých trhových ekonomikách finančný trh odráža prosperitu alebo neúspešnosť hospodárskeho vývoja jednotlivých podnikov, odborov, odvetví i národnej ekonomiky ako celku. Je citlivým barometrom medzinárodno-ekonomických i medzinárodno-politických procesov. V súčasných podmienkach internacionalizácie hospodárskeho života a nerovnomerného ekonomického rozvoja umožňuje prílev zahraničného kapitálu, využívanie prírodného bohatstva a zdrojov pracovných síl, uľahčuje prístup k lacným a nevyužitým výrobným činiteľom, čo napokon vedie k rastu efektívnosti výroby. V globále je danej problematike venovaná patričná pozornosť laickej aj odbornej verejnosti.

Finančný trh je možné charakterizovať aj ako *miesto, kde môže dochádzať, a často aj reálne dochádza, k páchaniu trestnej činnosti.* Fakt prepojenia finančného trhu ako celku s trestnou činnosťou potvrdzuje, že ide o rozsiahly, aktuálny a negatívny aspekt. Je mu *in merito* potrebné venovať oveľa väčšiu odbornú pozornosť vzhľadom na všeobecnú

[1] Poznámka autorky: V texte príspevku je pozornosť venovaná najmä vybraným trestným činom páchaným v prostredí finančného trhu, vyplývajúc z publikácie: ŠIMONOVÁ, J. 2012. *Právna regulácia finančného trhu v Slovenskej republike.*

[2] Poznámka autorky: Potreba skúmania subjektov kriminality vyplýva aj z vedeckovýskumnej úlohy „Implementácia zákona o obetiach trestných činov do policajnej a viktimologickej praxe“ (VÝSK. 255), riešenej Katedrou kriminológie Akadémie Policajného zboru v Bratislave. Autorka príspevku je členkou riešiteľského tímu predmetnej vedeckovýskumnej úlohy.

zaujímavosť a atraktivitu danej sofistikovanej trestnej činnosti. Uvedenú kriminalitu je možné skúmať *interdisciplinárne*.[3]

Bazálna terminológia

S predmetnou problematikou je často spájaný pojem *finančná kriminalita*, ktorá je pre účel tohto príspevku poňatá ako kriminalita, ku ktorej dochádza na finančnom trhu. Uvedené potvrdzujú aj vybrané definície finančnej kriminality.

Autori publikácie Kriminológia definujú finančnú kriminalitu ako „*súbor trestných činov, ktoré smerujú proti majetku a sú spáchané v súvislosti s podnikaním finančno-investičného charakteru alebo smerujú proti nemu.*“[4]

V publikácii Základy kriminologie a trestní politiky je definovaná finančná kriminalita ako *zvláštna podskupina ekonomickej kriminality*. Teda finančná kriminalita je *úmyselná trestná činnosť proti majetku páchaná v súvislosti s podnikaním finančno-investičným a smerujúcim proti nemu.* K týmto činom dochádza *najmä na peňažnom a kapitálovom trhu* v rámci kolektívneho investovania *„v súvislosti s činnosťou bánk, investičných spoločností a fondov, obchodníkov s cennými papiermi a dôchodkových fondov“*.[5]

Zároveň, je potrebné upriamiť pozornosť aj na fakt, že *nie je vytvorená ani komplexná a univerzálna definícia finančného trhu.* Finančný trh predstavuje rozsiahlu oblasť, na ktorú je možné nahliadať z rôznych uhlov pohľadu. Práve z uvedeného pramení nejednotnosť odborných názorov na terminologické vymedzenie samotného pojmu finančný trh, ako aj jeho členenie. Tiež vyvstáva otázka či je možné vytvoriť komplexnú definíciu pre všetky odvetvia zaoberajúce sa predmetnou problematikou a z akého uhla pohľadu máme naň nazerať (z právneho, ekonomického, európskeho, medzinárodného aspektu)?

Napriek uvedenému, J. Králik, D. Jakubovič a J. Šimonová po podrobnej analýze špecifických prvkov daného pojmu a s využitím teoretickej syntézy sformulovali obsiahlu definíciu finančného trhu takto – je to *„hmotne motivované inštitucionálne organizované nakupovanie a predávanie peňazí. Je organickou súčasťou trhu tak ako trh tovaru a trh práce. Majiteľ peňazí sa stáva finančným investorom – zapožičiavateľom. Predáva (odplatne zapožičiava) peniaze záujemcom, najmä z okruhu podnikateľských subjektov, ktorí nemajú v určitej chvíli dostatočný podnikateľský kapitál. Finančný investor zverí svoje peniaze tomu, kto ponúkne vyšší úrok a preukáže bezpečnosť a rýchlu návratnosť finančnej investície, adekvátne zabezpečenie nevynímajúc. Úlohou finančného trhu je vytvoriť sprostredkovateľský mechanizmus medzi finančnými investormi a záujemcami o dočasne voľné finančné prostriedky“*.[6]

Finančný trh je celok zložený z viacerých čiastkových trhov, na ktorých sa obchoduje s konkrétnymi druhmi peňažného kapitálu. Finančný trh možno kategorizovať (kategorizácia vecného hľadiska a kladených finančných nárokov a potrieb skupín) na: *peňažný trh, kapitálový trh, devízový trh, trh drahých kovov* a *poistný trh*.

Subjekty finančného trhu a finančné nástroje

Typickým pre finančný trh je takzvané nepriame financovanie. ***Subjektmi*** pri takomto financovaní sú: *veriteľ* *finančný sprostredkovateľ* *dlžník*.

---

[3] ŠIMONOVÁ, J. 2012. *Právna regulácia finančného trhu v Slovenskej republike*, s. 7 a nasl., s. 150 a nasl.

[4] KOLEKTÍV AUTOROV. 2006. *Kriminológia II – 2. diel*, s. 89.

[5] VÁLKOVÁ, H., KUCHTA, J., HULMÁKOVÁ, J. a kol. 2019. *Základy kriminologie a trestní politiky*, s. 373.

[6] ŠIMONOVÁ, J. 2012. *Právna regulácia finančného trhu v Slovenskej republike*, s. 12, s. 151.

Veriteľom je zväčša fyzická osoba, právnická osoba či štát. *Finančným sprostredkovateľom* môže byť napríklad poisťovňa, komerčná banka, burza cenných papierov, sporiteľňa, správcovská či investičná spoločnosť. *Dlžníkom* je najmä fyzická osoba alebo právnická osoba.

V spojitosti s kriminalitou, *všetky z uvedených subjektov* (veriteľ, finančný sprostredkovateľ, dlžník) sa môžu nachádzať v úlohe *páchateľa* aj *poškodeného (obete)*.

Vyššie uvedené naznačuje, že *v prípade kriminality páchanej na finančnom trhu* ***nejde o typického páchateľa a typického poškodeného (obeť)***.

K najtypickejším ***subjektom peňažného trhu*** (t. j. disponujú prebytkom alebo nedostatkom peňažných prostriedkov) je možné zaradiť: *štát, orgány verejného sektora, vládu, miestne samosprávne orgány*; *podnikateľský sektor*; *komerčné banky, ako aj iné finančné inštitúcie*; *špecializované sprostredkovateľské spoločnosti* a v obmedzenej miere aj *obyvateľstvo*.

Zároveň charakteristickými ***nástrojmi peňažného trhu*** sú: *krátkodobé cenné papiere* (zmenky, šeky, vkladové listy, depozitné certifikáty či pokladničné poukážky) a *úvery* (spotrebné, bezúčelové, preklenovacie a pod).

Osobitné a typické postavenie ***subjektu kapitálového trhu*** má *Burza cenných papierov, obchodník s cennými papiermi* a *správcovská spoločnosť*.

Nástrojmi kapitálového trhu v *širšom* ponímaní sú:

- dlhodobé a strednodobé úvery – *bankové úvery (hypotekárne, komunálne, investičné), finančné úvery, dodávateľské úvery, lízing, a i.* Podmienkou je dodržanie časového vymedzenia strednodobého a dlhodobého horizontu ich splatnosti;
- cenné papiere dlhodobého a strednodobého charakteru – majetkové a úverové cenné papiere – napríklad *dlhopisy, akcie, podielové listy*.

V *užšom* chápaní k ***nástrojom kapitálového trhu*** zaradíme:

- úverové cenné papiere – napríklad *dlhopisy;*
- majetkové cenné papiere – napríklad *akcie, podielové listy.*

Na ***devízovom trhu*** pôsobia rôzne ***subjekty*** – napríklad c*entrálne banky, obchodné banky, brokerské, resp. maklérske firmy, devízoví makléri, rôzne nebankové subjekty* (poisťovne, obchodníci s cennými papiermi, finančné spoločnosti) a *obchodníci na Forexe*.

V rámci ***devízového trhu*** sa obchoduje formou devízových prostriedkov, to znamená peňažnými prostriedkami v cudzej mene. Z uvedeného vyplýva, že ***nástrojmi*** tohto trhu sú najmä *valuty* a *devízy*, ale obchoduje sa na ňom aj so *zlatom, zahraničnými cennými papiermi* a *finančnými derivátmi*.

Najtypickejšími ***subjektmi poistného trhu*** sú *poisťovne* a *zaisťovne.* ***Poistný trh*** poskytuje variabilné druhy poistenia, ktoré sú komplexnými ***nástrojmi*** tohto trhu. Ide o *poistenie životného charakteru* a *poistenie neživotného charakteru*.

Trh drahých kovov v sebe subsumuje obchodovanie so *zlatom* a *inými drahými kovmi* (napríklad *platinou* a *striebrom*), ktoré možno považovať za jeho typické ***nástroje***.

Jedným z novších fenoménov tejto kriminality je fakt, že medzi veriteľa a finančného sprostredkovateľa alebo medzi finančného sprostredkovateľa a dlžníka môže vstúpiť ďalší subjekt, a to ***finančný agent*** alebo ***finančný poradca***, a to bez ohľadu na druh finančného trhu (peňažný trh, kapitálový trh, devízový trh, poistný trh, trh drahých kovov).

V uvedenom prípade by sme takéhoto agenta a poradcu mohli považovať za potenciálneho ***páchateľa***.

Finančným agentom je osoba so sídlom, miestom podnikania alebo umiestnením organizačnej zložky na území SR, ktorá vykonáva finančné sprostredkovanie na základe písomnej zmluvy s finančnou inštitúciou alebo na základe písomnej zmluvy so samostatným finančným agentom. Finančným agentom v sektore poistenia alebo zaistenia je osoba so sídlom alebo ústredím na území Slovenskej republiky, ak ide o právnickú osobu, alebo osoba s trvalým pobytom alebo prechodným pobytom a miestom podnikania na území Slovenskej republiky, ak ide o fyzickú osobu. Finančný agent nemôže vykonávať finančné poradenstvo.

Finančným poradcom je osoba so sídlom, miestom podnikania alebo umiestnením organizačnej zložky na území Slovenskej republiky, ktorá vykonáva finančné poradenstvo na základe písomnej zmluvy o poskytnutí finančného poradenstva uzavretej s klientom. Finančným poradcom v sektore poistenia alebo zaistenia je osoba so sídlom alebo ústredím na území Slovenskej republiky, ak ide o právnickú osobu alebo osoba s trvalým pobytom a miestom podnikania na území SR, ak ide o fyzickú osobu. Finančný poradca nemôže vykonávať finančné sprostredkovanie[7].[8]

Vzhľadom na interdisciplinárnosť skúmanej problematiky, je možné na subjekty tejto kriminality nazerať aj z pohľadu psychologického – ako na fyzické osoby. Policajná psychologička L. Čírtková, upriamuje pozornosť na takzvaných „finančných zločincov“, resp. „korporátnych psychopatov“. Dôvodom sú napríklad vzrastajúce škody, ktoré spôsobujú nepoctiví ľudia v špičkových manažérskych pozíciách. A otázka, či za hospodárskou krízou nestoja konkrétne vlastnosti jednotlivcov? Dokonca existujú teórie, ktoré hovoria, že príčinou krízy neboli ekonomické procesy, ale predovšetkým väčší výskyt „korporátnych psychopatov“ v špičkových manažérskych pozíciách – ľudia, ktorí majú vysokú inteligenciu, šarm, dokážu strhnúť, motivovať ostatných, ale na strane druhej sú manipulátori, bez zábran idú za osobnými ambíciami, cieľmi, takže dlho dokážu šliapať ako hodiny a v určitej chvíli sa uchýlia k nelegálnemu správaniu sa.[9]

Štruktúra kriminality páchanej na finančnom trhu

Vzhľadom na fakt upriamenia pozornosti na vybrané trestné činy vyskytujúce sa v rámci finančného trhu, je na mieste podotknúť, že *rozsiahlosť vplyvu trestného práva na finančné trhy v ich komplexnej podstate, ako aj na právo finančného trhu, je evidentná*.

Začlenenie práva finančného trhu do sústavy práva je dlhodobo diskutovanou otázkou. Je možné hovoriť o troch rôznych alternatívach: 1) právo finančného trhu ako súčasť predmetu finančného práva; 2) ako súčasť obchodného práva alebo 3) ako relatívne samostatné právne odvetvie. V publikácii Právna regulácia finančného trhu v Slovenskej republike je uvedený názor, že aj napriek možným rizikám by pravdepodobne bolo vhodné vytvoriť samostatné právne odvetvie, ktoré by finančný trh podrobne analyzovalo zo všetkých aspektov a aj by subsumovalo národné, európske a medzinárodné hľadisko.[10]

---

[7] § 6, § 10 zákona č. 186/2009 Z. z. o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

[8] KIŠŠOVÁ, M., JURISOVÁ, M. 2022. *Kriminológia – osobitná časť, 2. diel*, s. 133 a nasl.

[9] ČÍRTKOVÁ, L. 2015. *Psychopati v top managementu*, s. 10 a nasl.

[10] ŠIMONOVÁ, J. 2012. *Právna regulácia finančného trhu v Slovenskej republike*, s. 168 a nasl.; MAMOJKA, M., MAMOJKOVÁ, M. 2020. *Základy práva obchodných spoločností*, s. 5 a nasl.

V rámci **peňažného trhu** je možné sledovať dve skupiny trestných činov – trestné činy v oblasti platobného styku pri prevode peňažných prostriedkov a trestné činy v oblasti úverových obchodov.

K ***trestným činom v oblasti platobného styku pri prevode peňažných prostriedkov*** je možné zaradiť napríklad:

- podvody s prevodnými príkazmi;
- podvody s využitím výpočtovej techniky;
- neoprávnené obohatenie;
- sprenevera zamestnancov bánk;
- podvody s platobnými kartami a šekmi;
- falšovanie, pozmeňovanie a neoprávnená výroba peňazí, ich uvádzanie do obehu, ohrozovanie obehu peňazí[11];
- ohrozenie obchodného, bankového, poštového, telekomunikačného a daňového tajomstva.

V rámci skupiny ***trestných činov v oblasti úverových obchodov*** je možné upriamiť pozornosť napríklad na:

- úverový podvod;
- poškodzovanie a zvýhodňovanie veriteľa;
- úplatkárstvo.[12]

Úverový podvod[13] je v podmienkach Slovenskej republiky relatívne frekventovaným trestným činom. V roku 2021 bolo v Evidenčno-štatistickom systéme kriminality (ďalej aj „EŠSK“)evidovaných 129 prípadov. Takmer polovica evidovaných skutkov bola objasnená. Uvedené percento objasnenosti možno v zásade považovať za pomerne vysoké, vzhľadom na závažnosť, sofistikovanosť, latentnosť a ostatné špecifiká tohto trestného činu. Pre porovnanie, v roku 2020 bolo evidovaných 146 prípadov úverového podvodu, z čoho bolo objasnených 50 % skutkov.[14]

Trestné činy *poškodzovanie veriteľa* (§ 239 osobitnej časti Trestného zákona[15]) a *zvýhodňovanie veriteľa* (§ 240 osobitnej časti Trestného zákona[16]) sú v podmienkach Slovenskej republiky tiež pomerne často sa vyskytujúcimi.

V roku 2021 bolo evidovaných 69 prípadov trestných činov (ďalej len „TČ“) poškodzovania veriteľa, z čoho bolo objasnených približne 20 % skutkov a 22 prípadov TČ zvýhodňovanie veriteľa pri objasnenosti šiestich prípadov (približne 27 %).

---

[11] § 270 osobitnej časti TZ – *Falšovanie, pozmeňovanie a neoprávnená výroba peňazí a cenných papierov*. V roku 2021 bolo v SR v rámci EŠSK evidovaných *881 prípadov*, pričom objasnených bolo iba 14 prípadov (t. j. menej ako 2 %). Miera objasnenosti potvrdzuje, že ide o vysoko sofistikovanú trestnú činnosť páchateľov, ako aj o náročný proces odhaľovania a objasňovania tejto trestnej činnosti. Pre porovnanie, v roku 2020 bolo evidovaných 920 prípadov tohto trestného činu, pri objasnenosti 4,8 %. EVIDENČNO-ŠTATISTICKÝ SYSTÉM KRIMINALITY.

[12] ŠIMONOVÁ, J. 2012. *Právna regulácia finančného trhu v Slovenskej republike*, s. 153 a nasl.

[13] V zmysle § 222 osobitnej časti TZ sa potrestá ten, kto *vyláka od iného úver alebo zabezpečenie úveru tým, že ho uvedie do omylu v otázke splnenia podmienok na poskytnutie úveru alebo na splácanie úveru, a tak mu spôsobí malú škodu*.

[14] EVIDENČNO-ŠTATISTICKÝ SYSTÉM KRIMINALITY.

[15] Potrestá sa ten, kto *čo aj len čiastočne, zmarí uspokojenie svojho veriteľa tým, že: a) zničí, poškodí, urobí neupotrebiteľnou, zatají, predá, vymení alebo inak odstráni čo aj len časť svojho majetku; b) zaťaží vec, ktorá je predmetom záväzku, alebo ju prenajme; c) predstiera alebo uzná neexistujúce právo alebo záväzok, alebo postúpi svoju pohľadávku, alebo prevezme dlh iného, i keď na to nebol povinný ani oprávnený, alebo; d) predstiera zmenšenie svojho majetku alebo jeho zánik*.

[16] Potrestá sa ten, kto *ako dlžník, ktorý nie je schopný plniť svoje splatné záväzky, zmarí, hoci aj len čiastočne, uspokojenie svojho veriteľa tým, že zvýhodní iného veriteľa*.

V roku 2020 boli hodnoty evidovaných a objasnených trestných činov takéto: 67 evidovaných prípadov TČ Poškodzovanie veriteľa (objasnených bolo približne 24 %) a 22 evidovaných skutkov TČ Zvýhodňovanie veriteľa (objasnené boli iba štyri prípady).[17]

Majetkové trestné činy, ktoré sú zamerané na ochranu vlastníckych práv alebo ***hospodárske trestné činy so zameraním sa na trestnú činnosť páchanú na kapitálovom trhu*** sú dve skupiny trestných činov typické pre **kapitálový trh**.

K týmto majetkovým trestným činom zaradíme, napríklad:

- *trestné činy, pre ktoré je charakteristické obohatenie sa na škodu cudzieho majetku* – sprenevera, podvod či kapitálový podvod;
- *trestné činy spočívajúce v úmyselnom poškodzovaní majetku*;
- *trestné činy, v ktorých ide o koristenie z trestnej činnosti ďalšej osoby* – napríklad v podobe legalizácie príjmov z trestnej činnosti.

TČ *sprenevera*[18] patrí k najfrekventovanejším trestným činom spomenutým v súvislosti s kriminalitou, ku ktorej dochádza na finančnom trhu.

V roku 2021 bolo v Slovenskej republike v rámci EŠSK evidovaných 372 prípadov TČ sprenevery, z ktorých bolo viac ako 53 % objasnených. V roku 2020 bol evidovaný vyšší počet tohto trestného činu (383 evidovaných skutkov) a zároveň bolo evidované aj vyššie percento objasnených prípadov (viac ako 61 %).[19]

Aj TČ *kapitálový podvod*[20] je možné v podmienkach Slovenskej republiky zaradiť k pomerne frekventovaným skutkom sprevádzajúcim kriminalitu v rámci finančného trhu. V roku 2021 bolo evidovaných 132 skutkov. Percentuálna objasnenosť prípadov vykazovala pomerne vysoké hodnoty, a to 75 %. Policajné štatistiky v roku 2020 evidovali 143 prípadov tohto trestného činu, pričom objasnenosť mala hodnotu 67 %.[21]

Zo skupiny týchto hospodárskych trestných činov je možné upriamiť pozornosť napríklad na tieto:

- neoprávnené podnikanie;
- zneužívanie informácií v obchodnom styku;
- falšovanie, pozmeňovanie a neoprávnená výroba peňazí a cenných papierov;
- uvádzanie falšovaných, pozmenených a neoprávnene vyrobených peňazí a cenných papierov.

Z hľadiska počtu evidovaných prípadov za zmienku stojí aj TČ *neoprávnené podnikanie*[22]. V Evidenčno-štatistickom systéme kriminality bolo v roku 2021 evidovaných

---

17 EVIDENČNO-ŠTATISTICKÝ SYSTÉM KRIMINALITY.

18 V zmysle tohto trestného činu sa potrestá ten, kto *si prisvojí cudziu vec, ktorá mu bola zverená, a spôsobí tak na cudzom majetku škodu*. Bližšie § 213 osobitnej časti TZ.

19 EVIDENČNO-ŠTATISTICKÝ SYSTÉM KRIMINALITY.

20 Podľa § 224 osobitnej časti TZ sa potrestá ten, kto *v súvislosti s ponukou, predajom alebo rozširovaním cenných papierov alebo iných listín, ktoré sľubujú účasť na majetkových výnosoch podniku, alebo kto v súvislosti s ponukou zvýšiť výnosy takého investovania v prospektoch alebo v iných propagačných materiáloch alebo prehľadoch týkajúcich sa majetkových pomerov alebo výnosov podniku vo vzťahu k väčšiemu počtu osôb uvádza nepravdivé údaje alebo nereálne údaje o výnosoch investovania alebo o majetkových pomeroch podniku, do ktorého sa má investovať, alebo kto nevýhody takého investovania zamlčí*.

21 EVIDENČNO-ŠTATISTICKÝ SYSTÉM KRIMINALITY.

22 V zmysle § 251 osobitnej časti TZ sa potrestá ten, kto *neoprávnene podniká*.

53 prípadov, z ktorých bolo objasnených približne 43 %.[23] O päť prípadov menej (48) bolo evidovaných v roku 2020 a ich percento objasnenosti bolo približne 46 %.[24]

Kapitálový trh v zásade predstavuje ukážkový priestor na konštruovanie rôznych kategórií *špekulácií*, s ktorými úzko súvisia *nekalé praktiky*. S cennými papiermi sa zvyčajne obchoduje z dvoch praktických dôvodov – získať výnos (dividendu, úrok); nadobudnúť zisk na meniacej sa výške kurzu využitím burzovej špekulácie.

Existencia burzových špekulácií je úzko spätá so zrodom burzového obchodu. Burzové špekulácie sú spojené so ziskom, ale aj stratou. Prispievajú k stabilite a vyrovnávaniu cien cenných papierov. *Negatívnymi sa stávajú, keď ohrozujú plynulý chod trhovej ekonomiky alebo ak sa zapájajú do burzových obchodov finančne a inteligentne slabé subjekty.*

V minulosti v podmienkach Slovenskej republiky bola väčšina obchodov na kapitálovom trhu spojená s privatizáciou a dlhopismi Fondu národného majetku. Z toho vyplynula skutočnosť, že prevažujúca trestná činnosť sa začala rozvíjať práve v oblasti uvedených, najčastejšie obchodovaných cenných papierov. Je možné súhlasiť s názorom J. Šimonovej, že mnohé mediálne známe transakcie s cennými papiermi niesli prvky „insider trading“,[25] ktoré však v oblasti trestného práva ostali *terrou incognitou* (t. j. neznáma/-my, neprebádaná /-ný vec/odbor). Okrem *„insider tradingu“*, ako jednej z foriem nekalých praktík, poznáme aj iné spôsoby – napríklad *šírenie nepravdivých informácií, manipulácia s hodnotou cenného papiera či nečestné praktiky obchodníkov s cennými papiermi*.

Dôvodom vyššie uvedeného je, na jednej strane, málo rozvinutý kapitálový trh v Slovenskej republike, s ktorým sa niektorým investorom neustále spája pocit nedôvery, a na strane druhej, nedostatok skúseností orgánov činných v trestnom konaní s uvedenou formou trestnej činnosti (konkrétne obmedzená schopnosť zachytiť možné signály zneužívania dôverných informácií).[26]

Devízový trh (v porovnaní s ostatnými spomenutými trhmi) je menej „atraktívnejším“ pre trestnú činnosť. Ide o skutočný stav alebo vysokú latenciu? – uvedené je dôležitou otázkou. Najmä stav medzinárodnej a vnútroekonomickej situácie je dôležitým faktorom (okrem všeobecných faktorov vystupujúcich pri ekonomických trestných činoch) ovplyvňujúcim nielen intenzitu páchania, ale aj sociálne zloženie potenciálnych páchateľov. Konkrétnymi trestnými činmi spájanými s devízovým trhom sú, napríklad:

- *neoprávnené obchodovanie s devízovými hodnotami a poskytovanie devízových služieb (§ 252 TZ)* alebo
- *ohrozenie devízového hospodárstva (§ 258 TZ)*.

Prierez trestno-právnych aspektov a burzových špekulácií je možné badať aj v prípade *obchodovania na devízovej burze*[27].

---

[23] Evidované boli aj prípady *nekalej likvidácie* (v zmysle § 251b/1 a 251b/2 osobitnej časti TZ) – v počte 11, pričom z týchto skutkov nebol objasnený ani jeden.

[24] EVIDENČNO-ŠTATISTICKÝ SYSTÉM KRIMINALITY.

[25] „Insiderový obchod“ – zneužívanie dôverných informácií a využívanie neverejných informácií prístupných iba úzkemu okruhu privilegovaných subjektov. Ich použitie zväčša smeruje k nadobudnutiu neoprávneného zisku za predpokladu, že uvedené informácie sa týkajú očakávaného finančného a hospodárskeho vývoja emitenta cenného papiera alebo udalosti, ktorá má na daný vývoj vplyv, pričom nie sú doposiaľ známe a prístupné všetkým účastníkom na kapitálovom trhu.

[26] ŠIMONOVÁ, J. 2012. *Právna regulácia finančného trhu v Slovenskej republike*, s. 154 a nasl.

[27] ***Devízová burza*** *(„Forex burza“)* je spôsob nákupu alebo predaja zahraničných mien prostredníctvom maklérov, resp. obchodníkov cez internet. Devízová burza je považovaná za hotovostné, medzibankové a medziobchodné trhovisko, aj keď fyzicky nemá presne určené miesto (resp. centrum obchodovania). V súčasnosti je významným meradlom hodnoty devízového kurzu ponuka a dopyt po určitej mene. Rôzne ekonomické ukazovatele (napríklad inflácia, nezamestnanosť, výrazný rast ekonomiky v niektorých krajinách alebo častiach sveta, rôzne katastrofy či politická situácia) ovplyvňujú mieru ponuky a dopytu

V prípade TČ *neoprávnené obchodovanie s devízovými hodnotami a poskytovanie devízových služieb* a TČ *ohrozenie devízového hospodárstva* neboli v Evidenčno-štatistickom systéme kriminality evidované žiadne prípady – tak v roku 2020, ako aj v roku 2021.[28]

Charakteristickými trestnými činmi páchanými v rámci **poistného trhu** sú napríklad:
- *poisťovací podvod (§ 223 TZ)*;
- *skrátenie dane a poistného (§ 276 TZ)*;
- *neodvedenie dane a poistného (§ 277 TZ)*.[29]

TČ *poisťovací podvod*[30] bol v policajných štatistikách evidovaný v roku 2021 v 28 prípadoch. Z uvedeného počtu skutkov bolo objasnených približne 68 %, čo predstavuje, najmä vzhľadom na obtiažnosť objasňovania, pomerne vysoké percento. Pre porovnanie, v roku 2020 bolo v EŠSK evidovaných 20 prípadov tohto trestného činu, pričom bolo objasnených 45 % z nich.[31]

Typickým skutkom tejto skupiny kriminality je TČ *skrátenie dane a poistného*[32]. V roku 2021 bolo evidovaných celkovo 475 prípadov. Z uvedeného počtu je nevyhnutné zameranie pozornosti konkrétne na *skrátenie poistného do sociálnej poisťovne*, čo predstavovalo 6 prípadov (z toho bolo objasnených približne 67 %); *skrátenie poistného do zdravotnej poisťovne*, kde boli evidované 3 prípady (s percentom objasnenosti približne 67 %) a *skrátenie poistného v nezamestnanosti*, pričom boli evidované 2 prípady, ktoré boli aj objasnené.

TČ *neodvedenie dane a poistného*[33] je najfrekventovanejším skutkom tejto skupiny kriminality, ku ktorej dochádza v rámci poistného trhu. Celkovo bolo v prípade tohto trestného činu v roku 2021 evidovaných 1 587 skutkov. V tejto časti príspevku je však zámerom sústredenie pozornosti iba na prípady neodvedenia *poistného*. *Neodvedenie poistného do sociálnej poisťovne* bolo v roku 2021 evidované v 1 267 prípadoch. Z uvedeného počtu bolo objasnených 76 % prípadov. *Neodvedenie poistného do zdravotnej poisťovne* bolo evidované v 188 prípadoch, pričom objasnených bolo viac ako 80 % z nich.[34]

Vo všeobecnosti na **finančnom trhu** v súvislosti s trestnou činnosťou je možné spomenúť napríklad tieto trestné činy: ***poškodzovanie finančných záujmov Európskej únie (§ 261 TZ)***[35] či tzv. pranie špinavých peňazí ***(legalizácia výnosu z trestnej činnosti -***

---

po danej mene. V minulosti bola devízová burza prístupná iba bankám, osobám povereným riadením portfólia a veľkým finančným inštitúciám. V súčasnosti na nej obchodujú aj ostatné subjekty. ŠIMONOVÁ, J. 2012. *Právna regulácia finančného trhu v Slovenskej republike*, s. 57 a nasl.

28 EVIDENČNO-ŠTATISTICKÝ SYSTÉM KRIMINALITY.

29 ŠIMONOVÁ, J. 2012. *Právna regulácia finančného trhu v Slovenskej republike*, s. 156.

30 V zmysle TZ sa potrestá ten, kto *vyláka od iného poistné plnenie tým, že ho uvedie do omylu v otázke splnenia podmienok na jeho poskytnutie, a tak mu spôsobí škodu*.

31 EVIDENČNO-ŠTATISTICKÝ SYSTÉM KRIMINALITY.

32 Bližšie pozri § 276 osobitnej časti TZ.

33 Bližšie pozri § 277 osobitnej časti TZ.

34 EVIDENČNO-ŠTATISTICKÝ SYSTÉM KRIMINALITY.

35 V roku 2021 bolo v podmienkach SR evidovaných 63 prípadov tohto trestného činu. Z uvedených prípadov bolo objasnených približne 24 %. Pre porovnanie, v roku 2020 bolo evidovaných 45 skutkov a objasnených 31 % z nich. EVIDENČNO-ŠTATISTICKÝ SYSTÉM KRIMINALITY.

§ 233 TZ)[36], pričom pre pranie špinavých peňazí majú subjekty finančného trhu veľký význam, najmä z hľadiska ich metód páchania.[37]

Ochrana finančných záujmov Európskej únie (ďalej aj „EÚ“) sa stala prioritou už v 70-tych rokoch 20. storočia. Aj napriek snahe Európskej únie zabrániť poškodzovaniu jej finančných záujmov, niektoré prípady boli prejednané až v rámci Súdneho dvora EÚ.

L. Klimek vo svojej publikácii tvrdí, že *„tento trestný čin členským štátom vnútila Európska únia“*, a že v princípe nechráni vnútroštátne záujmy (objekty), ako napríklad život, zdravie či vlastníctvo, ale chráni (finančné) záujmy Európskej únie.

Európske financie vo forme európskeho rozpočtu sú atraktívnym cieľom páchateľov trestnej činnosti. Keďže štáty prisudzovali aj prisudzujú veľký význam ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev, ako aj boju proti podvodom či ostatným nezákonným činnostiam poškodzujúcim finančné záujmy, je potrebné zvýšiť účinnosť boja proti týmto činnostiam. V súvislosti s uvedeným možno spomenúť významné postavenie tzv. OLAF-u (z angl. *European Anti-Fraud Office*) – Európsky úrad pre boj proti podvodom.[38]

Subjekty odhaľovania a objasňovania kriminality páchanej na finančnom trhu a ich spolupráca

Za subjekty odhaľovania a objasňovania kriminality páchanej na finančnom trhu je možné v podmienkach Slovenskej republiky považovať (najmä) Policajný zbor a Finančnú spravodajskú jednotku.

Policajný zbor predmetnú činnosť vykonáva prostredníctvom *operatívneho oddelenia odboru kriminálnej polície okresného riaditeľstva Policajného zboru* a *operatívneho oddelenia odboru kriminálnej polície krajského riaditeľstva Policajného zboru* zaoberajúceho sa odhaľovaním ekonomickej kriminality. Metodickú činnosť, kontrolnú a koordinačnú funkciu vo vzťahu k týmto oddeleniam vykonáva úrad kriminálnej polície Prezídia Policajného zboru.

Vecná[39], miestna[40] a výberová[41] príslušnosť uvedených útvarov je upravená interným aktom ministra vnútra.[42]

---

[36] V prípade TČ § 233 – 234 osobitnej časti TZ bolo v roku 2021 evidovaných 82 skutkov, pričom objasnených bolo viac ako 34 % z nich. Pre porovnanie, v roku 2020 bolo evidovaných 77 prípadov a objasnených bolo 19 % skutkov. EVIDENČNO-ŠTATISTICKÝ SYSTÉM KRIMINALITY.

[37] ŠIMONOVÁ, J. 2012. *Právna regulácia finančného trhu v Slovenskej republike*, s. 156.

[38] KLIMEK, L. 2017. *Základy trestného práva Európskej únie*, s. 118, 224; JURISOVÁ, M., ŠLUCHOVÁ, M. 2021. *Ochrana finančných záujmov Európskej únie v podmienkach Slovenskej republiky*, s. 180 a nasl.

[39] Určenie konkrétneho útvaru, ktorého príslušník má vykonávať odhaľovanie a objasňovanie alebo ktorého policajt má konať spôsobom uvedeným v Trestnom poriadku pred začatím trestného stíhania alebo vykonávať vyšetrovanie trestnej činnosti.

[40] Určenie, ktorý vecne príslušný útvar je vzhľadom na územie svojej pôsobnosti príslušný vo veci konať a rozhodnúť.

[41] Určenie príslušnosti *NAKA* vo veciach, ktoré patria do vecnej príslušnosti iného útvaru, ak sú naplnené konkrétne podmienky určené nariadením.
NAKA - Národná kriminálna agentúra Prezídia Policajného zboru bola zriadená ako osobitný útvar Policajného zboru s pôsobnosťou pre celé územie Slovenskej republiky na odhaľovanie a vyšetrovanie trestných činov patriacich do pôsobnosti Špecializovaného trestného súdu. Jej činnosť je charakteristická ako boj proti trestnej činnosti, ktorá svojím charakterom predstavuje najzávažnejšie formy trestných deliktov.

[42] KIŠŠOVÁ, M., JURISOVÁ, M. 2022. *Kriminológia – osobitná časť, 2. diel*, s. 148 a nasl.; STIERANKA, J., SABAYOVÁ, M., ŠIMONOVÁ, J. 2016. *Daňové úniky a daňová kriminalita v Slovenskej republike*, s. 305 a nasl.

Finančná spravodajská jednotka má v danom procese tiež opodstatnené postavenie. Finančná spravodajská jednotka Prezídia Policajného zboru (ďalej aj „FSJ“) má postavenie centrálnej národnej jednotky v oblasti predchádzania a odhaľovania legalizácie výnosov z trestnej činnosti a financovania terorizmu a zároveň tvorí takzvanú druhú vertikálnu rovinu ochrany pred týmto nežiaducim fenoménom. Podstatná časť činnosti FSJ spočíva v spracovaní a vyhodnocovaní hlásení o neobvyklých obchodných operáciách („NOO“) pochádzajúcich od povinných osôb.[43] Okrem spomenutých činností vykonáva FSJ taktiež kontrolné a sankčné činnosti vo vzťahu k povinným osobám a činnosti v oblasti koordinácie a medzinárodnej spolupráce. V neposlednom rade sú zo strany FSJ plnené úlohy na úseku kontroly cezhraničnej prepravy peňažných prostriedkov v hotovosti smerujúce zo a do štátov členských krajín Európskej únie.[44]

Spolupráca vybraných subjektov s orgánmi činnými v trestnom konaní v prípadoch kriminality, ku ktorej v rámci finančného trhu dochádza, je dôležitá.

Jedným z takýchto subjektov je ***Národná banka Slovenska.***[45] Spoluprácu je možné opísať v súvislosti s TČ *úverový podvod* (ide o trestný čin patriaci do oblasti peňažného trhu, ktorý sa v rámci ekonomickej a majetkovej kriminality dostáva na „popredné priečky“ – početnosťou aj rozsahom ním spôsobených škôd).

Uvedená spolupráca je realizovaná prevažne *v prípade podozrenia, že zo strany bankových inštitúcií poskytujúcich úvery došlo k závažným porušeniam pri poskytovaní úverov*. V súvislosti s tým má dohliadajúci orgán – Národná banka Slovenska – špecifické postavenie, a okrem iného skúma aj postupy jednotlivých bankových činností a riziká, ktorým môže byť banka vystavená.

Zaujímavosťou je, že *aj jednotlivé subjekty poskytujúce úvery si na ochranu pred výskytom možných úverových podvodov začali zriaďovať* vlastné ***útvary***, resp. ***odbory*** (napríklad Odbor schvaľovania úverov či Správa rizikových pohľadávok). Tie skúmajú podklady a iné okolnosti súvisiace s poskytovanými úvermi. Ich prvotnou záchytnou zložkou sú *pracovníci prichádzajúci do prvotného kontaktu s možnými páchateľmi*. Práve od nich závisí posudzovanie a verifikovanie žiadateľov o úvere, resp. preverovanie údajov a dokladov predkladaných žiadateľmi o úver. Títo pracovníci sa následne stávajú nositeľmi relevantných informácií pri celkovom odhaľovaní úverových podvodov.[46]

Príklady z aplikačnej praxe

„PEPs“[47]

V roku 2020 FSJ prijala hlásenie o NOO (neobvyklá obchodná operácia) od povinnej osoby k politicky exponovanej osobe („PEPs“). Na základe medializovaných informácií

---

[43] Povinnou osobou je – *banka s pôsobnosťou na území Slovenskej republiky* (NBS, komerčná banka), *ostatná finančná inštitúcia* (napr. Centrálny depozitár cenných papierov, poisťovňa, zaisťovňa, doplnková dôchodková spoločnosť, zmenáreň) a *nefinančná inštitúcia* (napríklad advokát, notár, poštový podnik, prevádzkovateľ hazardnej hry, stavebná sporiteľňa). Bližšie: Výročná správa FSJ za rok 2020.

[44] Bližšie: MINV.SK. 2022. Finančná spravodajská jednotka. [online]. Dostupné na internete: https://www.minv.sk/?financna-policia.

[45] V zmysle čl. 56 Ústavy Slovenskej republiky: *(1) Národná banka Slovenska je nezávislá centrálna banka Slovenskej republiky. Národná banka Slovenska môže v rámci svojej pôsobnosti vydávať všeobecne záväzné právne predpisy, ak je na to splnomocnená zákonom. (2) Najvyšším riadiacim orgánom Národnej banky Slovenska je Banková rada Národnej banky Slovenska.* Zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky.

[46] ŠIMONOVÁ, J. 2012. *Právna regulácia finančného trhu v Slovenskej republike*, s. 159 a nasl; STIERANKA, J., SABAYOVÁ, M., ŠIMONOVÁ, J. 2016. *Daňové úniky a daňová kriminalita v Slovenskej republike*, s. 167.

[47] Z angl. *politically exposed person* – politicky exponovaná osoba.

k neštandardným obchodom s nehnuteľnosťami rodinného príslušníka PEPs pôsobiaceho vo významnej verejnej funkcii, povinná osoba vykonala analýzu správania a charakter transakcií na účte PEPs a jeho rodinných príslušníkov. Na základe vykonanej analýzy bolo zistené prepojenie rodinných príslušníkov PEPs na podnikateľské subjekty participujúce na obchodoch so štátom. Z následne vykonaného preverovania a analytickej činnosti FSJ bolo možné vyvodiť záver, že určitá časť získaných finančných prostriedkov mohla byť kumulovaná práve z korupčného konania. Išlo o finančné prostriedky vo výške 197 938 EUR, ktoré boli následne použité na nákup zlatých tehličiek. Zakúpené zlaté tehličky boli následne uložené v prenajatých bezpečnostných schránkach PEPs a jeho rodinných príslušníkov. Na základe uvedených skutočností FSJ vec odstúpila orgánom činným v trestnom konaní (ďalej aj „OČTK“) pre podozrenie na možné korupčné správanie PEPs.

„Splnomocnenec“

FSJ v rámci svojej činnosti zistila, že v priebehu posledného štvrťroka 2019 a začiatkom roku 2020 boli zaslané žiadosti o vydanie osvedčenia o živnostenskom oprávnení pre rôzne spoločnosti, ktoré boli zaslané elektronicky cez portál www.slovensko.sk na Okresný úrad Bratislava odbor živnostenského podnikania, kde boli všetkým spoločnostiam vydané osvedčenia o živnostenskom oprávnení. Elektronickú žiadosť pri všetkých spoločnostiach podal splnomocnený zástupca, ktorý vystupoval v mene spoločností. Po vydaní osvedčení boli na základe splnomocnení založené podnikateľské účty pre takéto spoločnosti. Následne takto zriadené účty spoločností začali byť využívané na drobné transakcie a na pripisovanie opakovaných prevodov z Finančného riaditeľstva SR označovaných ako vratky NO (nadmerný odpočet) DPH, ktoré boli opakovane vyberané v hotovosti z bankomatov. Celková suma vratiek NO DPH zaslaná na uvedené účty bola 87 741 EUR a výbery z účtov boli v celkovej sume 88 360 EUR. Ďalším preverovaním bolo zistené, že na zakladateľských listinách spoločností mali byť overené podpisy konateľov na rôznych mestských úradoch a taktiež aj podpisy na splnomocneniach, na základe ktorých splnomocnená osoba zakladala podnikateľské účty. Vo všetkých prípadoch sa však potvrdilo, že podpisy v skutočnosti na mestských úradoch overené neboli. Vzhľadom na uvedené, FSJ spracovala ucelenú informáciu, ktorú odstúpila príslušnému OČTK pre podozrenie zo spáchania trestných činov falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky, daňového podvodu a legalizácie výnosu z trestnej činnosti.[48]

Záver

Zámerom každej spoločnosti je, aby bola čo najmenej zaťažená negatívnym vplyvom kriminality. Uvažujeme v rovine aktívneho uplatňovania kriminálnej politiky toho ktorého štátu. V teoretickej rovine ale i rovine aplikačnej praxe ide v zásade o vyvážené presadzovanie represívnych a preventívnych opatrení ako parciálnych súčastí kontroly kriminality.

V závere predmetného príspevku je pozornosť zameraná na možnosti aplikovania *preventívnych opatrení*. Tieto sa orientujú na aktívne predchádzanie zločinu, za využívania „zdrojov“ pôsobiacich v najrôznejších oblastiach sociálneho života, napríklad v oblasti práva a justície (ale nie iba).

Generálne by preventívne opatrenia rôznych druhov a úrovní mohli byť zamerané napríklad na legislatívnu a inštitucionálnu oblasť, ale aj na oblasť vzdelávania a rôzne iné.

[48] Výročná správa FSJ za rok 2020.

Vzhľadom na stále sa objavujúce *nové formy páchania trestnej činnosti* aj v tejto oblasti, ako napríklad latentný problém burzových špekulácií na úseku devízových búrz a pod., je nevyhnutné *ich implementovanie do trestnoprávnej oblasti*. Zároveň s postupným vývojom európskeho, resp. medzinárodného finančného trhu, by bolo na mieste *precíznejšie kvalifikovanie týchto trestných činov a správna právna kvalifikácia* – a to vzhľadom na možné perspektívy rozvoja daného negatívneho fenoménu.

Poskytovanie dostatočných a zrozumiteľných informácií aj pre laických investorov, resp. klientov má tiež svoje preventívne opodstatnenie. Dôvodom je, aby nedochádzalo ku skresľovaniu alebo aj zneužívaniu týchto informácií.

Preventívny význam má aj s*kvalitnenie spolupráce medzi dohliadajúcim orgánom (Národná banka Slovenska) a orgánmi činnými v trestnom konaní* pri odhaľovaní finančnej kriminality. NBS by sa tiež mala zaoberať preventívnou stránkou, aby nešlo iba o spoluprácu *ex post* (teda keď už je podozrenie zo spáchania trestnej činnosti).

Výber príslušníkov Policajného zboru môžeme nepochybne zaradiť k preventívnym opatreniam tejto kriminality, a to vzhľadom na internacionalizáciu, náročnosť odhaľovania i dokazovania tejto trestnej činnosti. Dôležitým aspektom je špecializované vzdelanie takýchto expertov/odborníkov v predmetnej oblasti.

K preventívnym aktivitám je možné zaradiť aj *pravidelné organizovanie odborných seminárov, prednášok, workshopov či praktických zamestnaní* zameraných na výmenu skúseností na národnej, ale aj medzinárodnej úrovni, oboznámenie sa s aktuálnym stavom či novými formami páchania trestnej činnosti na finančnom trhu alebo terminologickú nejednotnosť.

Úspešnosť preventívnych opatrení do istej miery zaručuje aj ich *správna implementácia a aplikácia* voči subjektom, ktorých cieľom je páchanie tejto trestnej činnosti.

Ide o vytvorenie vyváženého systému preventívnych opatrení, ktoré zohľadňujú realitu a potreby finančného trhu.

Zároveň J. Musil upriamuje pozornosť na lepšie presadzovanie stratégií boja proti ekonomickej, hospodárskej a finančnej kriminalite. Konkrétne v týchto oblastiach: kriminalizácia prania špinavých peňazí; finančné vyšetrovanie ako prostriedok odhaľovania prania peňazí; odčerpávanie výnosov z trestnej činnosti.[49]

Literatúra

ČENTÉŠ, J. a kol. 2020. *Trestný zákon. Veľký komentár 5. aktualizované vydanie*. Žilina: Eurokódex, 998 s. ISBN 978-80-8155-096-6.

ČÍRTKOVÁ, L. 2015. *Psychopati v top managementu*. In Psychologie dnes. Praha: Portál, s. r. o., 2015, r. 21, č. 1, s. 8-11. ISSN 1212-9607.

EVIDENČNO-ŠTATISTICKÝ SYSTÉM KRIMINALITY.

JELÍNEK, J. a kol. 2021. *Kriminologie*. Praha: Leges, 631 s. ISBN 978-80-7502-499-2.

JURISOVÁ, M., ŠLUCHOVÁ, M. 2021. *Ochrana finančných záujmov európskej únie v podmienkach Slovenskej republiky.* In: Odhaľovanie a objasňovanie trestných činov v ekonomike v systéme zabezpečovania neodvratnosti trestného postihu (Zborník vedeckých prác). Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2021, s. 180-193. ISBN 978-80-8054-892-6.

[49] JELÍNEK, J. 2021. *Kriminologie*, 385 a nasl.; MUSIL, J. 2014. *Daří se v České republice uskutečňovat nové kriminálně politické strategie boje proti hospodářske a finanční kriminalite? Běh na dlouhou trať*, s. 81 a nasl.; ŠIMONOVÁ, J. 2012. *Právna regulácia finančného trhu v Slovenskej republike*, s. 169 a nasl; KIŠŠOVÁ, M., JURISOVÁ, M. 2022. *Kriminológia – osobitná časť, 2. diel*, s. 148 a nasl.

KIŠŠOVÁ, M., JURISOVÁ, M. 2022. *Kriminológia – osobitná časť. 2. diel*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 154 s. ISBN 978-80-8054-933-6.

KLIMEK, L. 2020. *Kriminológia vo vnútroštátnom a medzinárodnom rozmere*. Bratislava: Wolters Kluwer SR s. r. o., 777 s. ISBN 978-80-571-0251-9.

KOLEKTÍV AUTOROV. 2006. *Kriminológia II – 2. diel*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 176 s. ISBN 80-8054-394-1.

MAMOJKA, M., MAMOJKOVÁ, M. 2020. *Základy práva obchodných spoločností*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 132 s. ISBN 978-80-8054-847-6.

MINV.SK. 2022. Finančná spravodajská jednotka. [online]. Dostupné na internete: https://www.minv.sk/?financna-policia.

MUSIL, J. 2014. *Daří se v České republice uskutečňovat nové kriminálně politické strategie boje proti hospodářske a finanční kriminalite? Běh na dlouhou trať*. In Kriminalistika. Praha: Tiskárna MV, 2014, r. XXXXVII, č. 2, s. 81-90. ISSN 1210-9150.

STIERANKA, J., M. SABAYOVÁ, J. ŠIMONOVÁ. 2016. *Daňové úniky a daňová kriminalita v Slovenskej republike*. Bratislava: EPOS, 359 s. ISBN 978-80-562-0147-3.

ŠIMONOVÁ, J. 2012. *Právna regulácia finančného trhu v Slovenskej republike*. Trnava: Typi Universitatis Tyrnaviensis, 188 s. ISBN 978-80-8082-582-9.

VÁLKOVÁ, H., J. KUCHTA, J. HULMÁKOVÁ, 2019. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 585 s. ISBN 978-80-7400-732-3.

Výročná správa FSJ za rok 2020.

Zákon č. 186/2009 Z. z. o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon.

Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok.

Keywords: crime, financial crime, financial market, financial market entity, tool of financial market, the Slovak Republic.

Summary

The article aims to study the financial market and its crimes. The purpose of the article is to bring as much information as possible for police theory and practice. The author deals with the entities and tools of the financial market, terminology, selected crimes related to the financial market, the police entities detecting and clarifying those crimes, and possible preventive activities in this area. The information comes predominantly from professional literature and police statistics.

mjr. JUDr. Michaela Jurisová, PhD.
Katedra kriminológie
Akadémia Policajného zboru v Bratislave
e-mail: michaela.jurisova@minv.sk

Recenzenti: pplk. doc. JUDr. Mgr. Jana Šimonová, PhD., mjr. doc. Ing. Mária Sabayová, PhD.